

## **Nämndinitiativ – PEth-test i vården - sker det på rätt grunder? Nu krävs en kartläggning!**

**PEth-tester är ett blodprov som används för att spåra alkoholkonsumtion, ibland långt tillbaka i tiden.** I vissa fall kan testet fylla en viktig medicinsk funktion, till exempel vid misstänkt alkoholrelaterad leversjukdom. Men vi ser med stor oro på att PEth-testet på flera håll i regionens vårdapparat används slentrianmässigt, utan tydlig indikation och ofta utan patientens fulla förståelse för vad testet innebär.

Vi har fått in vittnesmål från invånare som uttrycker att de avstår från att söka vanlig hälso- och sjukvård, eftersom de är rädda att utan förvarning bli föremål för PEth-testning. Det gäller personer som vill söka hjälp för helt andra besvär än missbruk, men som bär med sig en oro för att bli ifrågasatta eller stigmatiserade. Många är också rädda för att testresultaten ska leda till en anmälan till Transportstyrelsen, vilket i sin tur kan resultera i indraget körkort.

För många människor – särskilt på landsbygden – är körkortet en förutsättning för att ta sig till jobbet. Den yttersta konsekvensen kan därför bli att en person förlorar sin försörjning på grund av ett prov som kanske aldrig borde ha tagits från början. Den här sortens testning riskerar att spä på känslor av skuld och skam, snarare än att skapa tillit mellan patient och vårdgivare.

**Det handlar om mer än ett enskilt blodprov – det handlar om integritet och om tilliten till vården.** När människor upplever att vården snarare kontrollerar än stöttar, finns en uppenbar risk att de helt undviker kontakt med sjukvården. Det hotar i förlängningen hela folkhälsan.

**Folkhälsa bygger på tillgänglig, jämlik och förtroendefull vård – inte på misstänksamhet och övervakning.** Därför behöver vi säkerställa att PEth-testet bara används när det är medicinskt motiverat, att patienter ges korrekt information och att deras integritet alltid respekteras.


Förslag

Mot bakgrund av detta föreslår vi att Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar att:


1. Ge hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att kartlägga hur och i vilka situationer PEth-tester används inom Region Västmanlands vårdverksamheter.
2. Ta fram gemensamma riktlinjer som tydligt avgränsar när PEth-test får användas – och säkerställa att det aldrig sker slentrianmässigt eller utan medicinsk indikation.

3. Säkerställa att patienten alltid informeras om testets syfte, innehåll och möjliga konsekvenser – exempelvis att resultatet kan leda till anmälan till myndighet – och att samtycke inhämtas.
4. Arbeta för att ersätta PEth-tester i de fall där det saknas medicinsk nödvändighet med samtalsbaserade insatser, tillitsskapande vårdkontakter och stöd.
5. Åtterrapporera till nämnden senast i oktober 2025 om vidtagna åtgärder och förändringar.

Västerås 250521



Ulrika Spårebo (S)



Kenneth Östberg (S)